

הקשר הנפלא בין החוט המשולש:

פרעה הנחש הקדמוני, בתיה גלגול חוה, שהצילה את משה, גלגול אדם הראשון, מן היאור

משה בתוך תיבת גומא שהכינה בקדושה, כדי שהתיבה תפסיק בין משה ובין טומאת היאור, והנה הדברים בלשון קדשו:

"מה שאמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, והיתה כוונתו גם אם לא ימותו, מכל מקום יכניע היאור לקדושתם, שהיאור היה אלהים של פרעה, ואמר (יחזקאל כט ג) לי יאורי, ובו היה עוסק בכשפים. ולכך לא המית פרעה למשה, והניח לבתו לגדל אותו, כי סבר אף אם מזרע היהודים הוא, לא יוכל להיות גואל, שנטמא כבר ביאור כיון שהיה שם. אבל יוכבד עשתה בקדושה התיבת גומא, והיה הפסק בין משה ליאור, ולא יכלו הכשפים של פרעה ביאור לטמאות את משה חלילה, ומפני זה היה צווי של פרעה להשליך כל הילוד ליאור, ולא להרוג אותם לגמרי מפני טעם הנ"ל".

יוכבד ביקשה להכניע את היאור אלהי המצרים

רחש לבי להרחיב ברעיון נשגב זה, כי פרעה הרשע שורש קליפת מצרים, ידע על הכוח הגדול של קדושת ישראל בני יעקב, שהרי מטעם זה נתיירא מהם כל כך, ככתוב בפרשתנו (שמות א ט): "ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה, ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ", לכן נתחכם פרעה לגזור עליהם: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", בחשבו כי על ידי הטומאה הגדולה של אלהי המצרים יגדל כוחו, להתגבר על ילדי ישראל משורש הקדושה.

אולם יוכבד שידעה על הקדושה הגדולה של בנה, ככתוב בפרשתנו (שם ב ב): "ותרא אותו כי טוב הוא". ופירש רש"י: כשנולד נתמלא הבית כולו אורה". על כן נתחכמה להכניסו בתיבה דוקא בתוך היאור, כדי שיכניע בקדושתו הגדולה את הטומאה הגדולה של היאור אלהי המצרים.

"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו"

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה, על פי מה שמצינו ביאור נפלא בספר "תפארת עוזיאל" להגה"ק רבי עוזיאל מייזליש זצ"ל תלמיד מובהק להמגיד הקדוש הרבי ר' בער ממעזריטש זי"ע, לבאר גזירת פרעה (שמות א כב): "ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", וצריך ביאור מה שבחר להרוג אותם דוקא על ידי השלכה ליאור.

וביאר בדברי קדשו על פי הידוע, כי היאור הוא הנילוס היה אלהי המצרים, והסיבה לכך היא כי במצרים לא ירדו שום גשמים, אלא שהנילוס סיפק להם מים להשקות את שדותיהם, לכן המליכו את הנילוס לאלוהיהם המספק להם כל צרכי חייהם, ככתוב בדברי הנביא (יחזקאל כט ג):

"כה אמר ה' אלקים, הנני עליך פרעה מלך מצרים, התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו אשר אמר לי יאורי ואני עשיתני". ופירש רש"י: "התנים הגדול - לפי שכל גדולתה של מצרים וכל שובע שבה על ידי יאורי נילוס הוא, לפיכך הנביא ממשיך את מלכה לתנין, ואת עמה לדגת יאור. לי יאורי, איני צריך לעליונים, כי יש לי יאורי מספיק כל צרכי. ואני עשיתני, בגבורתי ובחכמתי הגדלתי גדולתי וממשלתי".

וזהו שכתוב בפרשתנו (שמות ד ט): "ולקחת מממימי היאור ושפכת היבשה, והיו המים אשר תקח מן היאור והיו לדם ביבשת". ופירש רש"י: "ולקחת מממימי היאור, רמז להם שבמכה ראשונה נפרע מאלהותם". וברש"י ישן: "פירוש, כשהקב"ה נפרע מן האומות נפרע מאלהותם תחילה, שהיו עובדים לנילוס המחיה אותם והפכם לדם".

מעתה אומר ה"תפארת עוזיאל" כי פרעה נתכוון בגזירת: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", להשקיע את ילדי ישראל בטומאת אלהי מצרים, לכן נתחכמה יוכבד להכניס את

בפרשתנו פרשת שמות אנו למדים בתורה הקדושה על לידתו של משה רבינו רעיא מהימנא, ועל הצלתו מן היאור על ידי בתיה בת פרעה, והנה הם הפסוקים המתארים ענין נשגב זה (שמות ב א):

"וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, ותהר האשה ותלד בן, ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים, ולא יכלה עוד הצפינו, ותקח לו תיבת גומא, ותחמרה בחמר ובזפת, ותשם בה את הילד, ותשם בסוף על שפת היאור, ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו. ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור, ונעורותיה הולכות על יד היאור, ותרא את התיבה בתוך הסוף, ותשלח את אמתה ותקחה, ותפתח ותראה את הילד והנה נער בוכה, ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה".

בדרך הפשט מגלה לנו כאן הכתוב, את ההשגחה הנפלאה של הקב"ה מסבב כל הסיבות, כי בדיוק באותה שעה שהניחה יוכבד את משה רבינו מנהיגם של ישראל בתיבה על שפת היאור, ירדה בת פרעה לרחוץ על היאור, וראתה את התיבה והצילה את משה. אולם צריך ביאור, מה ראתה יוכבד על ככה להניח את משה בתיבה על שפת היאור, דוקא באותו יאור שפרעה גזר עליו: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו".

עוד ראוי להתבונן על המחזה המופלא: מכל האנשים במצרים, דוקא בתיה בת פרעה מלך מצרים - שורש פורה ראש ולענה של קליפת מצרים, מחליטה להציל את הילד העברי ששט לו בודד בתיבה על שפת היאור. איך נהיה כדבר הזה - משורש הרע יצאה בת כזאת, שעשתה מעשה כל כך נעלה ונשגב. זאת ועוד, שהרי ברור כי לא במקרה בחר הקב"ה דוקא בה בתיה, להציל את משה רבינו שעתידי להיות הרועה הנאמן של כלל ישראל.

תפארת עוזיאל: פרעה גזר: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", כדי להשקיע אותם בטומאת היאור אלהי המצרים

יוכבד הכינה את התיבה בקדושה גדולה שתפסיק
בין משה רבינו ובין טומאת היאור אלהי המצרים

רעיון חדש: יוכבד הניחה את משה על שפת היאור,
כדי שיבטל בקדושתו את אלהי המצרים קליפת היאור

ביום שהכניע משה בקדושתו את קליפת היאור,
ירדה בת פרעה לרחוץ עצמה על היאור מגילולי בית אביה

שביטלו המצרים הגזירה של: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", כי הרגישו שכבר נחלש כוח הטומאה של היאור, ואין בכוחו להילחם כנגד קדושת ישראל. וזהו שאמר משה לישראל: "בשבילי נצלתם כולכם".

"ותרד בת פרעה לרחוץ" מגילולי בית אביה

עתה הבה נתבונן בנפלאות מעשי ה' מסבב כל הסיבות, כי ממש אחרי שהניחה יוכבד את משה הקטן על שפת היאור: "ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור... ותרא את התיבה בתוך הסוף, ותשלח את אמתה ותקחה, ותפתח ותראה את הילד והנה נער בוכה, ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה".

שינינו על כך בגמרא (מגילה יג.): "ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור, ואמר רבי יוחנן שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה". ונראה לבאר הטעם שהלכה להתרחץ דוקא על היאור, על פי מאמרם בגמרא (יומא פו:): "היכי דמי בעל תשובה... מחוי רב יהודה, באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום".

הנה כי כן מטעם זה הלכה להתרחץ מגילולי בית אביה על היאור שהוא אלהי המצרים, כדי לשוב בתשובה באותו פרק באותו מקום של אלהי המצרים. ויש להוסיף כי מטעם זה הלכה לרחוץ "על היאור" ולא על "שפת היאור", כי חששה שמא לא תצליח להתגבר על כוח הטומאה של "שפת היאור", שהוא חזק מאד במקום שהנילוס עולה על גדותיו.

והנה בתיבה כבר ניסתה כמה פעמים להתרחץ מגילולי בית אביה עבודה זרה של היאור, אלא כי בהיותה בת פרעה שורש הקליפה, לא הצליחה עד הנה להשתחרר מכבלי הקליפה, כי כן זרכם של כוחות

נתחכמה להצפינו שלשה ירחים עד שיגיע ששה בסיון היום של מתן תורה, שבו עתיד הקב"ה להשמיע לכל ישראל: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", ובכוח זה יוכל להכניע את היאור אלהי המצרים.

ולפי זה מתפרש הכתוב כמין חומר: "ותרא אותו כי טוב הוא", כמו שפירש רש"י שנתמלא כל הבית אורה, הוא אור התורה שנקראת "טוב", כמבואר בגמרא (ברכות ה.): "אין טוב אלא תורה". ומזה הבינה שהוא עתיד לקבל תורה לישראל, על כן "ותצפנהו שלשה ירחים", עד יום מתן תורה לישראל שיש בכוח היום לבטל אלהים אחרים, "ולא יכלה עוד הצפינו", כי לא רצתה שיעבור היום המיוחד של מתן תורה, "ותקח לו תיבת גומא ותחמורה בחמר ובזפת, ותשם בה את הילד, ותשם בסוף על שפת היאור", כדי שיכניע בקדושתו את אלהי המצרים שהוא היאור.

נפלא להבין בזה מה שמצינו כי ביום זה שהניחה יוכבד את משה בתוך היאור, נתבטלה גזירת פרעה: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", כמבואר בגמרא (סוטה שם):

"ראו שמושיען של ישראל במים הוא לוקה, עמדו וגזרו כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, כיון דשדיוה למשה [כיון שהשליכו את משה בתוך היאור], אמרו תו לא חזינו כי ההוא סימנא, [אין אנו רואים יותר הסימן], בטלו לגזירתייהו... והיינו דקאמר משה (במדבר יא כא) שש מאות אלף רגלי וגו', אמר להן משה לישראל בשבילי נצלתם כולכם".

לפי האמור הביאור בזה, כי על ידי שהניחה יוכבד את משה בתוך היאור, ביום זה שעתידים ישראל לקבל את התורה, הכניע משה בקדושתו את קליפת היאור אלהי המצרים, וגרם בכך

בדרך זו יומתק להבין הטעם ששמה את התיבה דוקא בסוף על "שפת היאור" ולא בתוך היאור, כי כבר נתבאר שורש הטעות של המצרים שעבדו ליאור, משום שעלה על גדותיו להשקות את שדותיהם ולהשפיע להם חיים, נמצא כי בשפת היאור במקום שעלה על גדותיו גדלה קליפת מצרים, לכן הניחה יוכבד בכונה תחילה את משה דוקא על "שפת היאור", כדי שיבטל בקדושתו שורש הקליפה של היאור.

אלא שכאן הבן שואל: אם יוכבד הכירה שיש בכוחו להכניע את קליפת היאור, מדוע הצפינה את משה שלשה ירחים ולא הכניסה אותו מיד בתוך היאור. ויש לומר בזה רעיון נכבד על פי מה ששינינו בגמרא (סוטה יב:), כי משה רבינו נולד בז' באדר, ונשלמו שלשת הירחים בששה בסיון - ביום שעתידים ישראל לקבל בו את התורה: "רבי אחא בר חנינא אמר, אותו היום ששה בסיון היה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה ילקה ביום זה".

ונראה לבאר לפי זה עומק מליצתם של מלאכי השרת, כי כאשר לקחה יוכבד את משה הטוב שמילא את כל הבית אורה, ותשם אותו בשפת היאור - אלהי המצרים, מיד התעוררה מלחמת חורמה למות ולחיים, בין כוח הטומאה של היאור לכוח הקדושה של משה, לכן המליצו מלאכי השרת לפני הקב"ה: "רבונו של עולם מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה" - הלא הוא משה שעתיד לקבל תורה לישראל.

והנה ביום ההוא הרי עתיד הקב"ה להשמיע קול חוצב להבות אש שני דברות הראשונים - הדיבור הראשון (שמות כ א): "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - על ידי ששברתי את כוח הטומאה של אלהי מצרים, על כן אני מזהירך בדיבור השני: "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", שהרי נוכחת לדעת שאין בהם ממש, הנה כי כן איך יעלה על הדעת שילקה משה ביום זה על ידי היאור "אלהים אחרים" של המצרים.

"ותצפנהו שלשה ירחים" עד ליום מתן תורה

מעתה יאיר לנו להבין מעט מזעיר החכמה הגדולה של יוכבד בת לוי, שכאשר ראתה שנתמלא כל הבית אורה בלידתו של משה, השיגה ברוח קדושה שהוא עתיד להוריד לישראל את אור התורה, ומזה הבינה שיש בכוח קדושתו לבטל את אלהי המצרים, לכן

ומוסיף האריז"ל (שם) כי משה רבינו היה בבחינת חלק הטוב של אדם הראשון, אחרי שכבר חזר בתשובה שלימה על חטא עץ הדעת, כמבואר בגמרא (עירובין יח:): "אדם הראשון חסיד גדול היה, כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו, ישב בתענית מאה ושלושים שנה". לכן נולד משה אחרי ק"ל שנה מהתחלת גלות מצרים, שהרי היה בן שמונים כשהוציא את ישראל ממצרים אחרי רד"ו שנה, וזהו שכתוב עליו בפרשתנו: "ותרא אותו כי טוב הוא", שראתה כי הוא חלק הטוב של אדם הראשון.

יומתק להבין בזה מה שביאר רבינו האריז"ל ב"שער הפסוקים" (פרשת שמות) על הפסוק: "ויקם מלך חדש" (ד"ה ועתה נבאר), הטעם ששלח הקב"ה את משה רבינו להוציא את ישראל ממצרים, כי כל הנשמות שנפגמו בחטא עץ הדעת נתגלגלו במצרים, כדי להזדכך שם בקושי השעבוד בחומר ובלבנים, והנשמות הללו היו בבחינת הענפים של משה רבינו, לכן הטיל עליו הקב"ה לתקן אותם ולהוציאם ממצרים.

ולפי האמור הביאור בזה, כי מאחר שמשה רבינו היה גלגול אדם הראשון, שגרם בחטא עץ הדעת פגם לכל הנשמות שהיו כלולות בו, נמצא כי כל הנשמות שנתגלגלו למצרים לקבל תיקון על חטא עץ הדעת, הם ענפי הנשמות של משה גלגול אדם שהיו כלולות בו, לכן בחר הקב"ה דוקא במשה חלק הטוב של אדם הראשון שיתקן נשמות אלו ויוציאם ממצרים.

ויש לומר עוד כי מטעם זה בחר הקב"ה במשה גלגול אדם הראשון, להיות השליח למסור את כל התורה ומצוותיה לכל ישראל שיצאו ממצרים, כי בחטא עץ הדעת לא שמעו כל הנשמות שהיו כלולות באדם הראשון במצות ה' שלא לאכול מעץ הדעת, לכן אחרי שנתקנו נשמות אלו בשעבוד הקשה במצרים, הטיל הקב"ה על משה גלגול אדם ללמד את כל מצוות התורה ולהזהירם לשמרם ולעשותם.

"ותשלח את אמתה" כדי לתקן "ותקח מפריו"

מעתה הרחיב לנו ה' להבין, מדוע השתדלה בתיה גלגול חוה כל כך להציל את משה גלגול אדם מן היאור, כי ביקשה לתקן בכך מה שגרמה בגלגול הראשון מיתה לאדם הראשון, כאשר אכלה מעץ הדעת ונתנה גם לאדם ויאכל, כמו שכתוב (בראשית ג ו): "ותרא האשה כי טוב

אריז"ל: בתיה בת פרעה היא גלגול חוה, לכן נקראת בתיה"ה אותיות בת י"ה, כלומר בתו של הקב"ה שיצר אותה

משה רבינו היה גלגול אדם הראשון, כי כשם שאדם הראשון כלל כל הנשמות, כן משה היה שקול כנגד כל ישראל

בתיה גלגול חוה השתדלה להציל את משה גלגול אדם ממות, כדי לתקן מה שהביאה עליו מיתה בגלגול הקודם

"ותשלח את אמתה" – אמת"ה בגימטריא מו"ת
ששלחה מעצמה את המות ונכנסה בחיים לגן עדן

בתיה גלגול חוה הצילה את משה גלגול אדם

בדרך זו במסילה נעלה כולנו יחד בדחילו ורחימו לבאר בפנימיות, מדוע זכתה דוקא בתיה בת פרעה להציל את משה רבינו, על פי מה שכתב בספר "גלגולי נשמות" להרמ"ע מפאנו [שקיבל מרבו רבי ישראל סרוג שקיבל מרבינו האריז"ל] (סימן קמג): "בתיה בת פרעה היא גלגול חוה, ולפי שחוה היתה יציר כפיו של הקב"ה, נקראת עתה בתיה"ה לשון ב"ת י"ה". פירוש בתו של הקב"ה שיצר אותה בהיותה חוה.

ומקור הדבר ב"ספר הגלגולים" לרבינו האריז"ל (פרק סז): "בתיה היא גלגול חוה, ולפי שחוה היא יציר כפיו של הקב"ה, ולכן נקראת עתה ב"ת י"ה". הוסיף על כך בהגהת מהר"ש - רבי נתן שפירא (שם): "ולפי שחוה גרמה מיתה לעולם, ולכן עתה על ידי שהיתה מצלת את משה מן המיתה, גרמה היא שבטלה הגזירה של כל בן הילוד היאורה תשליכוהו, וניצלו על ידה כמה וכמה נפשות מן אותה המיתה ונשארו בחיים". וכוונתו על הגמרא שהזכרנו (סוטה יב:): כי אחרי שהניחה יוכבד את משה ביאור נתבטלה גזירת פרעה מכל ישראל.

נקדים עוד יסוד גדול שפותח לנו שערי אורה להבנת כמה ענינים, מה שמבואר ב"לקוטי תורה" לרבינו האריז"ל (פרשת כי תשא ד"ה ועתה הורד את עדיך): "דע שמשה היה בחינת אדם הראשון, וכמו שאדם הראשון היה כולל כל הנשמות בעולם, כן משה שקול ככל ישראל". וכן מבואר ב"ספר הליקוטים" להאריז"ל (פרשת שמות ד"ה עוד וילך איש מבית לוי): "דע כי משה היה בחינת אדם הראשון עצמו, וכמו שבאדם הראשון היו כללות כל הנשמות שבעולם, כן משה היה שקול ככל ישראל".

הטומאה, לאחוז בחזקה בציפורניהם החדות, באלו שנתפסו ברשתם, שלא לעזוב אותם לנפשם, וצריך כוח מיוחד של קדושה להשתחרר מאחיזתם.

אולם אחרי שהניחה יוכבד את משה בתובה על שפת היאור בשישה בסיון - ביום שעתידי הקב"ה לתת בו את התורה לישראל ולומר להם: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", הנה על ידי זה הכניע משה בקדושתו את כוח הטומאה של היאור, ועל ידי זה הצליחה בת פרעה סוף סוף להתרחץ מגילולי בית אביה הוא היאור.

וזהו שמספר הכתוב: "ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור", שהלכה גם הפעם להתרחץ מגילולי העבודה זרה של היאור, וכאשר ראתה שהצליחה להשתחרר מכבלי האלילות של היאור שהיא קליפה קשה, השכילה להבין שאין זה בכוחה אלא בכוח סיוע מיוחד, והתחילה לחפש את מקור הקדושה שסייע לה: "ותרא את התיבה בתוך הסוף", והרגישה כי משם נמשכת אליה קדושה להתרחץ מעבודה זרה של היאור.

"ותשלח את אמתה ותקחה, ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה, ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה", ובהיותו מילדי העברים בני אברהם יצחק ויעקב, סייע לה בכוח קדושתו להתרחץ מגילולי בית אביה. והנה נפל עליה פחד גדול שמא לא תוכל להחזיק בקדושה זו כשתחזור לבית אביה שורש הקליפה, לכן נתחכמה להכניס ולגדל את הילד העברי בתוך ביתה, ככתוב (שמות ב י): "ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ויהי לה לבן", כדי שסייע לה להחזיק בקדושתה גם בבית פרעה.

"מגילולי בית אביה" מזוהמת פרעה הנחש

ועתה בא וראה נפלאות התורה, כי באותו ששה בסיון שהניחה יוכבד את משה בתוך היאור, כדי שבזכות יום מתן תורה בצירוף קדושת משה נותן התורה, יצליחו להכניע את קליפת מצרים העבודה זרה של היאור, באותו יום של מתן תורה שפסקה זוהמת הנחש מכל ישראל, הנה באותו יום ממש: **ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור**, ופירשו חכמינו ז"ל: **"שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה"**, כלומר להתנקות מזוהמת הנחש שהוא פרעה אביה.

וכבר נתבאר שהצליחה להתרחץ מגילולי בית אביה, בזכות משה נותן התורה גלגול אדם הראשון שהיה בתוך התיבה בתוך היאור, והכניע בכך את קליפת העבודה זרה של היאור, וכאשר הרגישה כי מתוך התיבה שעל היאור נמשכת אליה קדושה, הבינה מזה כי זהו משה רבינו גלגול אדם שהחטיאה בגלגול הראשון, לכן מסרה נפשה ופשטה את ידה להצילו ממות לחיים, כדי שיתקן את כל הנשמות שחטאו עץ הדעת ונתגלגלו במצרים להזדכך שם, ועל ידי מעשה נשגב זה זכתה גם היא להתרחץ מזוהמת הנחש: **"מגילולי בית אביה"**.

יומתק לבאר בזה מה שמצינו בדברי חכמינו ז"ל, כי בתיה בת פרעה לא טעמה טעם מיתה אלא נכנסה בחיים לגן עדן, כמבואר במדרש משלי על הפסוק (משלי לא טו): **"ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה"**. זו בתיה בת פרעה, גויה היתה ונעשתה יהודית, והזכירה שמה בין הכשרות בשביל שעסקה במשה, לפיכך זכתה, ונכנסה בגן עדן בחיים".

לפי האמור יש לומר הביאור בזה, כי על ידי שהצילה את משה גלגול אדם הראשון ממות לחיים, תיקנה בכך מה שהביאה מיתה על אדם הראשון ועל כל העולם, וחזרה להיות בבחינת מדרגת חוה לפני שחטאה בעץ הדעת שלא נגזרה עליה מיתה, לכן זכתה להיכנס בחיים לגן עדן.

ויש לרמוז ענין זה בפסוק: **"ותשלח את אמתה"**, אשר כפי שלמדנו הפירוש ששלחה את ידה לקחת את התיבה, מדוע אם כן כתוב **"אמתה"** ולא כתוב **"ידה"**. אך לפי האמור יש לומר שביקש הכתוב לרמוז בזה שזכתה להינצל מגזירת מיתה, וזהו פירוש הכתוב: **"ותשלח את אמתה"** - אמתה בגימטריא מו"ת, כי על ידי ששלחה את ידה להציל את משה, שלחה מעצמה את המות ונכנסה בחיים לגן עדן.

פרעה הוא הנחש הקדמוני שגרם לחטא עץ הדעת

בדרך זו ניסע ונלך לבאר, איך נתגלגלה חוה יציר כפיו של הקב"ה להיות בתו של פרעה, על פי מה שביאר השל"ה הקדוש (פרשת שמות), הטעם שנשתעבדו ישראל דוקא במצרים אצל פרעה, כי פרעה מלך מצרים הוא הנחש הקדמוני שהחטיא את כל ישראל בעץ הדעת, ומקור הדבר בזהוהר חדש (דף קלח: ד"ה פתח רבי שמעון): **"ופרעה דאיהו דיוקנא דנחש חייבא"**. לכן גלגל הקב"ה אותן הנשמות שחטאו בעץ הדעת בעצת הנחש, להיות בקושי השעבוד במצרים אצל פרעה שהוא הנחש הקדמוני, כדי שיזדככו על ידי היסורים מזוהמת הנחש הוא פרעה, והנה הדברים בלשון קדשו:

"ומאחר שקלקול הבריאה בא מצד נחש הקדמוני (בראשית ג א) והנחש היה ערום, ירדו ישראל למצרים לכור הברזל, ושם נתקיים בהם (יחזקאל טז ז) ואת ערום ועריה. ופרעה נקרא נחש התנין הגדול, ונחש עפר לחמו, וכן אותיות פרע"ה העפ"ר, והנס הראשון שעשה משה רבינו ע"ה היה יהי לתנין. וכדי לטהר את ישראל מזוהמת הנחש, היו צריכין לזיכוך ולמירוק על ידי עבודת פרך, כי מאד היה התפשטות הקליפה מצד הנחש הוצרכו למירוק יסורים, כי אילו לא בא חטא לעולם אז וחי לעולם, ועתה המיתה והיסורין ממרקין וכן הגליות".

ויש להביא סימוכין לכך כי בחטא עץ הדעת כתוב (בראשית גא): **"והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלקים"**. ומפרש בתרגום אונקלוס: **"וחויא הוה חכים מכל חות ברא"**. הרי שנתחכם הנחש להחטיא את כל הנשמות שהיו כלולות באדם, לכן מצינו גם אצל פרעה הנחש שביקש להתחכם על ישראל באמרו (שמות א י): **"הבה נתחכמה לו פן ירבה"**.

והנה שנינו בגמרא (שבת קמו.) כי בשעה שהחטיא הנחש את חוה בעץ הדעת הטיל בה הנחש ובכל הנבראים זוהמא, אלא שבשעת מתן תורה פסקה זוהמת הנחש: **"ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן"**. מעתה מבואר היטב איך נתגלגלה חוה בביתה בת פרעה, כי על ידי שהטיל הנחש הקדמוני זוהמא בחוה שלט בה פרעה הוא הנחש.

העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל, ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל", לכן כדי לתקן ענין זה השתדלה בכל כוחה להציל את משה גלגול אדם הראשון ממות לחיים.

זאת ועוד, כי על ידי חטא עץ הדעת גרמה חוה מיתה, לא רק לאדם הראשון אלא גם לכל הנשמות שהיו כלולות בו, וכתוצאה מכך נתגלגלו במצרים כדי להזדכך שם, עד שבא משה גלגול אדם והוציאם מאפילה לאורה ונתן להם את התורה. נמצא כי כדי לתקן את כל הנשמות שנפגמו על ידה בחטא עץ הדעת, היתה צריכה להציל את משה גלגול אדם.

יומתק להבין בזה מה שכתוב: **"ותשלח את אמתה"**, ודרשו בגמרא (סוטה יב:): כי **"אמתה"** היא מלשון ידה - שפשטה את ידה להציל את משה, ונעשה לה נס שנשתרבה ידה עד התיבה של משה. לפי האמור יש לומר כי היות שבחטא עץ הדעת כתוב: **"ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל"**, הרי שהשתמשה עם ידה לקחת מפרי עץ הדעת ותתן לאדם הראשון וגרמה לו מיתה.

לכן כדי לתקן ענין זה: **"ותשלח את אמתה"** - שפשטה את ידה במסירות נפש כדי להציל את משה גלגול אדם, ואף שבדרך הטבע לא יכלה להגיע עד לתיבה, נתקיים בה (שבת קד.): **"בא ליטהר מסייעים אותו"**, ונעשה לה נס שנשתרבה ידה כדי לסייע לה להשלים התיקון ולהציל את משה.

ועתה בא וראה כי על פי האמור נשכיל להבין, מה שהשתדלה בתיה כל כך לשכור במיוחד למשה מיינקת מן העבריות, ולא כפתה עליו לינוק מן המצריות, ככתוב בפרשתנו (שמות ב ז): **"ותאמר אחותו אל בת פרעה, האלך וקראתי לך אשה מיינקת מן העבריות ותיניק לך את הילד, ותאמר לה בת פרעה לני, ותלך העלמה ותקרא את אם הילד, ותאמר לה בת פרעה היליכי את הילד הזה והיניקהו לי, ואני אתן את שכרך"**.

לפי האמור הביאור בזה, כי היות שבגלגול הראשון החטיאה את אדם באכילת איסור, לכן הקפידה עתה להאכיל את משה גלגול אדם רק בחלב של ישראלית, אף שלפי הלכה מותר להניק גם מאם נכרית מכל מקום אין ראוי לעשות כן, כמבואר בשלחן ערוך (יו"ד סימן פא ס"ז בהג"ה) בשם הרשב"א: **"חלב כותית כחלב ישראל, ומכל מקום לא יניקו תינוק מן הכותית אם אפשר בישראלית, דחלב כותית מטמטם הלב"**.